

TILTAKSPLAN – SØLEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE 2026 - 2030

STRATEGI 1: KANALISERING AV FERDSEL I TID OG ROM

TILTAK NR	BESKRIVELSE AV TILTAK	SAMARBEIDS- AKTØRER	ANSVARLIG	PRI	FINANSIERING	TIDSOM
1 + 26	Utvikle Rendalstunet som hovedinformasjonspunkt og innfallsport for Sølen LVO. Se tiltak nr. 26.	Anno Museum, kommunen	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler	2026-2027
2 + 28	Etablere hovedinnfallsport ved Gravåsen som startpunkt for tur til Sølen. Prioritere dette som hovedsti til Sølentoppen. Se tiltak nr. 28	Statskog og grunneiere	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler	2026-2027
3	Hovedstien restaureres på de stedene det har oppstått stor slitasje og stien overvåkes framover.	Statskog	Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler	2027-2030
4	Holde de rolige og mer urørte områdene rolige og ikke markedsføre eller merke turer til de fjelltoppene/områdene som i dag er mindre brukt jf. kart. Unngå økt ferdsel i de viktigste funksjonsområdene for rendalsren og i sårbare perioder. Unngå økt ferdsel i hekkeperioden for våtmarksfugl og rovfugl og kanalisere ferdsel bort fra sårbare oppvekstområder.	Kommunen, Renselskapet	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler	Årlig
5	Følge med på utvikling av stiene og kulturminnene i landskapsvernområdet ift. slitasje og ødeleggelse, behov for omlegging av traseer, lede vann mm. Gjennomføre ferdselstillinger årlig.	SNO	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler/ SNO	Årlig
6	Ta ned skilt på stien fra Åkrådalen gjennom Vesle Sølensskaret til Sølensskaret og tone ned informasjon om denne stien.	SNO	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler	2026-2027
7	Fjelltoppene Akshaugen, Tannvola og Envola er attraktive turmål i dag. Følge med på slitasje, vardebygging og utvikling av bruken av disse turmålene. De bør ikke markedsføres ytterligere, men er fine turmål slik de brukes i dag.	SNO	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler/ SNO	Årlig

8	Årlig dialog med Turgruppa i RIL om ti på topp turmål og Stolpejakt. Fjerne turmål på Ut.no etter sesongen. Dialog med Ut.no og andre apper som legger ut turmål, i forhold til hvilke stier som fremheves i kart og informasjon om sårbart dyreliv.	Turgruppa Kommunen	Sølen verneområdestyre	1		Årlig
9	Bistå med å tilrettelegge gode turmål bygdenært i randsonen til fjellet for å avlaste trykket innover i mer sårbare områder. Eksempel er nærstiene rundt grendene og sti – og løypenettet på Vestkjølen. God dialog med kommunen i forhold til sårbart naturmangfold.	Kommunen, grunneiere Turgruppa Historielaget	Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler	2027- 2030
10	Ved revisjon av kommunen sin sti – og løypeplan bør sti- og løypenettet gjennomgås og ses på med bakgrunn i ny kunnskap om sårbarhet for naturverdiene og turkart oppdateres i henhold til dette.	Kommunen	Sølen Verneområdestyre	2		2027- 2030
11	Gjennomgå tomtereserven (planvask) i randsonen til landskapsvernområdet og leveområdet for rendalsren ved neste revisjon av kommuneplanens arealdel.	Kommunen	Kommunen Kommunen			
12	Det må ikke tilrettelegges for økt hundekjøring vinterstid ut over omfang og tidsrommet for Femundløpet i dag eller ta hull på nye områder med skiløyper. Viktig med dialog med Renselskapet og Løypelaget om oppkjøring av påsketraseen.	Kommunen Renselskapet, Løypelag, grunneiere, hyttefolk, hundekjører- miljøet	Sølen verneområdestyre	1		Årlig
13	Kanaliserer sykling og anbefalte sykkelturner til seterveier utenfor leveområdet til rendalsren.	Reiselivet Kommunen	Sølen verneområdestyre	1		Årlig
14	Stiene til Sølentoppen er merket med retningskilt i henhold til Rendalen kommune sin skiltprofil ved startpunkter og i stikryss. Vedlikeholde retningsskiltene og gjøre skriften mer tydelig.	SNO	Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler SNO	2026- 2027
15	Tilrettelegge sti fra veien i øst ned til Sølensjøen for de som besøker området med kano/kajakk for å kanalisere ferdsele vekk fra hyttene i området.	Grunneiere	Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler	2027- 2030

16	Følge med på leirplasser langs vann og vassdrag og avgrense der det er stor slitasje. Følge med på søppel og om det blir behov for utkjøring av ved.	SNO Lotteierlaget	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler SNO	Årlig
17	De gamle ferdselsveiene er gps-plottet og merkes med opprinnelig merking i form av små varder (eller midlertidig merking). Det kan lages egne kart for disse historiske veiene, men de legges ikke ut på Ut.no eller fremheves på ordinære kart. Derimot stimuleres det til at lokalbefolkning og hyttefolk blir kjent med kulturhistorien gjennom tematurer og ti på topp turmål på disse ferdselsårene. På den måten ivaretas de, uten at det blir for store forstyrrelser for sårbart dyreliv. Fjerne maling og erstatte med små varder.	Historielaget Kommunen Fylkes- kommunen	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler	2026- 2027
18	Tre fokusområder (Veslesetra/Envola/Skånborket/Misterdalen, Nysetra/Fiskevollen/Mefurua og Gravåsen) hvor det jobbes sammen med hyttefolket, grunneiere, Renselskapet, kommunen og verneområdeforvaltningen for å se på hvilke nærstier til hyttefeltene/setrene som bør prioriteres og som er minst sårbare.	Hytteområder Grunneiere Kommunen Renselskapet	Sølen verneområdestyre	1		2026- 2030
19	Tydelig skilting og anvisning av bobiler, campingvogner og annen parkering i henhold til skiltplan.	Grunneiere Kommune	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler	2026- 2027
20	Dialog med veistyrene om åpningstider på fjellveiene. Dette er en mulighet veistyrene har for å styre ferdsel, spesielt i den sårbare tida på våren og som kan sikre lengre tid med ro i fjellet. Mulig å differensiere ved å gjøre unntak for de som er næringsutøvende og ved gjennomføring av jakt. Informere om at skutere ikke skal henses på parkeringsplass sommerstid for å holde det ryddig ved innfallsporten til fjellet.	Veiforeninger Renselskapet Kommunen	Sølen verneområdestyre	2		Årlig
21	Ved Mefurua og ved Mistra på Nysetra er det populært med telting, noe som og medfører slitasje. Følge med på utviklingen, avgrense og tilrettelegge bedre for den type bruk på noen avgrensede plasser. Henvise til parkeringsplassene ved Veslesetra og Søvollen for lengre tids opphold.	SNO	Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler SNO	Årlig

22	Lage retningslinjer for bruk av drone spesielt i tidsrom det er ekstra sårbart som hekke – yngleperioden.		Sølen verneområdestyre	1		2026-2027
23	Utsiktspunktet ovenfor grustaket ved Stonga stenges for parkering, men kan tilrettelegges som et fint sted å se Sølen. Parkering ledes nedenfor i grustaket og parkering her avgrenses for å hindre økt slitasje.	Grunneier	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler	2026
24	Massetakene som er nedlagt er delvis revegetert og tilbakeført. Følge med på utviklingen av bruken av disse og behov for ytterligere revegetering.	SNO	Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler	Årlig
25	Gjennomføre tiltak i skjøtselsplan for å ivareta verdiene knyttet til seterlandskapet, informasjon og dialog om oppsetting av elektronisk gjerde for beitedyr, fjerning av strømtråder/gamle gjerder og hvordan oppføre seg der det er beitedyr i fjellet.	Setereiere Beitebrukere Kommunen	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler	2026-2030

STRATEGI 2: INFORMASJON OG FORMIDLING, ØKT KUNNSKAP OG GODE OPPLEVELSER

TILTAK NR	BESKRIVELSE AV TILTAK	SAMARBEIDS-AKTØRER	ANSVARLIG	PRI	FINANSIERING	TID
26 + 1	Utvikle Rendalstunet som innfallspunkt og informasjonspunkt for Sølen LVO. Informasjonstavler, natursti (universelt utformet), bål plass med benker og «ladesti» og nærstier i Østagrenda/Bergset. Samarbeide med Anno Museum og kulturpunkt.	Anno Museum Kommunen Bygdemuseets venner Historielaget	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler	2026-2027
27	Sette opp veiskilt som viser til informasjon om verneområder ved Rendalstunet jf. skiltplan.	Sølen verneområdestyre Anno Museum	Rendalen kommune	1	Tiltaksmidler?	2026
28 + 2	Utvikle innfallspunkt ved Gravåsen. Oppgradere parkeringsplass, utedo, gapahuk, benker, informasjonstavler, Barnas natursti, restaurere ljørbuga og sette opp portalskilt.	Statskog Grunneiere Kommunen	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler	2026-2027

29	Sette opp veiskilt inn til Gravåsen i henhold til skiltmal for verneområder.	Fylkes-kommunen	Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler	2027-2028
30	Info – og formidlingspunkt ved Mefurua, utedo, parkering, teltplasser. Mefurua bør kun ha sommerdrift, ikke helårsdrift av hensyn til sårbare områder og sårbare tidsrom for dyrelivet.	Rendalen kommune	Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler Statlig sikret friluftsområde - midler	2027-2030
31	Utarbeide stedstilpasset informasjon på informasjonstavlene som plasseres på de mest brukte utfartspunktene i henhold til skiltplan. Utarbeide temabasert informasjon om sporløs ferdsel, kulturminner, sårbart fugle- og dyreliv, seterlandskapet, hvordan ferdes i reinsfjellet mm. Reinsvennlig ferdsel og informasjon som kan styre ferdsel i sårbare perioder og sårbare områder.	Kommune Fylkes-kommune Anno Museum Historielaget Renselskapet	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler	2026-2027
32	Jobbe videre med ideen om besøkssenter ved Rendalstunet med temaet Innlandsfisk og sikre arealer for utstillinger og formidling av natur- og kulturarven.	Kommune Fylkes-kommune Miljø-direktoratet	Sølen Verneområdestyre + Kommunen	2	Miljødirektoratet	2026-2027
33	Utarbeide brosjyre om Sølen LVO i henhold til merkevaren for Norges nasjonalparker.		Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler	2026-2027
34	Utarbeide hjemmeside i henhold til merkevaren som gir god informasjon til de besøkende og som samtidig ivaretar sårbare områder.	Opplev Rendalen	Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler	2026-2027
35	Jf. kommunikasjonsplan være aktiv gjennom året på både hjemmeside og sosiale medier med informasjon om sporløs ferdsel, hva som er lov innenfor verneområdet, verneverdier, forvaltning mm.	Opplev Rendalen	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler	Årlig
36 + 55	God dialog og kunnskapsdeling gjennom året med Renselskapet, Turgruppa, Løypelag, hundekjørermiljøet, grunneiere, reiselivsaktører, hyttefolk, lag og foreninger, kommunen og fylkeskommunen. Årlige møter i rådgivende utvalg og administrativt kontaktutvalg.	Rådgivende utvalg og adm. kontaktutvalg	Sølen verneområdestyre	1	Driftsmidler	Årlig

37	Utvikle informasjonsmaterieell til de åpne buene som ved Sandbu.	Statskog	Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler	2027- 2028
38	Informasjon om båndtvangbestemmelsene. Oppfordre kommunen til å sette ekstraordinær båndtvang i sårbare områder og sårbare perioder av hensyn til fugle- og dyrelivet.	Kommunen	Sølen Verneområdestyre + kommunen	1		Årlig
39	Årlig gjennomføre skoleprosjekt for mellomtrinnet på skolene i Rendalen, og bidra inn på valgfag reiseliv på ungdomstrinnet.	Skolene Besøkssentre SNO	Sølen Verneområdestyre + Besøkssentre	1	Tiltaksmidler Besøkssentre	Årlig
40	Sølen verneområdestyre er medarrangør på Veidekulturfestivalen i Rendalen som arrangeres årlig første helga på september.	Kommunen Bygdemuseets venner SNO	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler Driftsmidler	Årlig
41	Ferdigstille utstillingen «Landskap i endring» og «Renselskapet gjennom 100 år»	Renselskapet Anno Museum	Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler	2027
42	Ivareta og restaurere de gamle vardene. Uønskede varder rives og det informeres om at de gamle vardene skal stå, de skal ikke bygges om eller merkes. Det lages en oversikt over opprinnelige varder.	Fylkes- kommunen	Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler	2026- 2030
43	Utarbeide byggeskikkveileder for seter – og utmarksbebyggelsen og kartlegge eksisterende utmarks- og seterbebyggelse.	Fylkes- kommunen Kommunen Anno Museum Historielaget	Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler Kommunen	2026- 2027
44	Bistå i restaureringen av Nydammen og utvikle informasjon for dette kulturmiljøet.	Anno Museum Kommunen	Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler	2026- 2028
45	Overvåke og utarbeide informasjon om fangstanlegg og andre kulturminner i området. Tilrettelegge og kanalisere ferdsel til noen utvalgte kulturminneturmål i områder som ikke er sårbare.	Fylkes – kommune Kommune Historielag	Sølen Verneområdestyre + kommune + fylkeskommune	2	Tiltaksmidler	2026- 2028
46	Informere om ivaretagelse av særpregede og døde trær, bålbrenning mm		Sølen verneområdestyre	1		Årlig

47	Ta initiativ til temakvelder/dager med formidling av fisketradisjoner, utmarksslått, gamle ferdselsveier, byggeskikk og andre kulturminnefaglige tema.	Kommune Anno Museum Historielaget	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler	Årlig
48	Innarbeide rutiner for befaring og dialog før hogst innenfor landskapsvernområdet for å sikre ivaretagelse av kulturminner og særpregede og døde trær og lite kjøreskader.	Kommunen Skognæringa	Sølen verneområdestyre	2		Årlig
49	Informere og lage retningslinjer for utebelysning og solceller på hytter og setrer. Unngå lysforurensing i fjellet.	Kommunen	Sølen verneområdestyre	2		2026- 2028

STRATEGI 3: LOKAL VERDISKAPING BYGDENÆRT OG STYRKE SAMARBEID

TILTAK NR	BESKRIVELSE AV TILTAK	SAMARBEIDS-AKTØRER	ANSVARLIG	PRI	FINANSIERING	TID
50	Bidra til å gjennomføre vertskapskurs, naturveiledning og utvikling av guidehefte om natur- og kulturverdiene som kan formidles på Rendalstunet, men også for tematurer. Kunnskapsbasert materiale til formidling.	Reiselivet Kommunen Anno Museum	Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler	2026- 2030
51	Stimulere til at det etableres nettverk for kunnskapsutveksling og kunnskapsheving blant reiselivsaktørene. Årlige dialogmøter. Delta i aktuelle fora for utvikling av Opplev Rendalen og bærekraftig reiseliv/reisemål. Etablere nettverk for å styrke kunnskap, bevissthet og samarbeid.	Opplev Rendalen Kommunen Reiselivet	Sølen verneområdestyre	1		Årlig
52	Utarbeide kriterier for bruk av kommersielt merke og stimulere til bruk av kommersielt merke for bedrifter som oppfyller kriteriene.		Sølen verneområdestyre	2		2026- 2030
53	Forankre og distribuere besøksstrategi til grunneiere og brukerinteressene i området.	Grunneiere Bruker- interesser	Sølen verneområdestyre	1		Årlig

54	Utarbeide retningslinjer for organisert ferdsel, arrangement og bruk av drone for å sikre god dialog med aktørene.		Sølen verneområdestyre	1		2026- 2027
55 + 36	God dialog og kunnskapsdeling gjennom året med Renselskapet, Turgruppa, Løypelag, hundekjørermiljøet, grunneiere, reiselivsaktører, hyttefolk, lag og foreninger, kommune og fylkeskommune. Årlige møter i rådgivende utvalg og administrativt kontaktutvalg.	Rådgivende Utvalg + Administrativt kontaktutvalg	Sølen verneområdestyre	1	Driftsmidler	Årlig
56	Fremheve og stimulere de lokale bedriftene som formidler seter-kulturen, utmarksbruk, kulturminner og kulturhistorie, lokal mat og overnatting.	Reiselivet Landbruket Grunneiere Historielaget	Sølen verneområdestyre	2		Årlig
57	Utarbeide en kommunikasjonsplan /formidlingsplan	Opplev Rendalen Kommunen m.fl	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler	2026- 2027

TILTAK – KARTLEGGING OG OVERVÅKING

TILTAK NR	BESKRIVELSE AV TILTAK	SAMARBEIDS- AKTØRER	ANSVARLIG	PRI	FINANSIERING	TID
58	Overvåke og kartlegge slitasje og søppel på de mest brukte stiene og leirplassene sammen med at det gjennomføres ferdselstillinger årlig.	SNO	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler SNO	Årlig
59	Oppdatert kartlegging av våtmarksfugl i landskapsvernområdet	Biotop AS	Sølen verneområdestyre	1	Tiltaksmidler	2026
60	Oppdatert kartlegging av leirplasser rundt Sølen sjøen. Følge med på utviklingen av slitasje og om det blir behov for utkjøring av langved på enkelte plasser.	SNO	Sølen verneområdestyre	1	SNO	Årlig
61	Bistå for å få gjennomført en kartlegging /kvalitetsnorm for hele rensstammen sitt leveområde sett i sammenheng med Tolga Østfjell villreinområde. Få mer kunnskap om reinens arealbruk, renstrekk	Kommunen Renselskapet Statsforvalter	Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler Kommunen Renselskapet	2026- 2030

	over fv. 217 og påvirkning av ferdsel generelt innenfor leveområdet og landskapsvernområdet.	Landbruks- direktoratet Tolga Østfjell villreinområde Villreinsenteret KLD			Statsforvalteren Landbruksdirekt oratet	
62	Brukerundersøkelse hvert 5-10 år.	Konsulenter	Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler	2028- 2030
63	Kartlegge og følge utviklingen av motorisert ferdsel innenfor området, både sommer og vinter.	SNO	Sølen verneområdestyre	1	SNO	Årlig
64	Tåleevneanalyse og sårbarhetskartlegging ut over verneområdene blir viktig å stimulere til under kommunens arbeid med samfunnsplan og besøksstrategi for hele kommunen og regionen.	Sølen verneområde- styre	Kommunen	1		2026- 2030
65	Observasjonsstudier i sosiale medier og i felt av informasjons- og tilretteleggingstiltak.	Konsulenter	Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler	2027- 2030
66	Indikatorer på verdiskaping: Oversikt på utvikling av overnattingsdøgn i og i randsonen til verneområdet, jakt- og fiskekortsalg, utvikling i reiselivsprodukter som guiding, naturveiledning og organiserte turer etc.	Kommunen Reiselivet Grunneiere	Sølen verneområdestyre	2	Tiltaksmidler + eksterne midler	Årlig